Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 22. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 29-го СІЧНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, JANUARY 29, 1980 No. 22. VOL. LXXXVII.

29. I. 1918 **29. I. 1980**

Олекса Стефанович

КРУТИ

В мороці неладу, в пітьмі підлот —
Ваші пісні молодечі,
Льот ваш орлиний, нестримливий льот,
Льот крізь вітри і хуртечі!

Що там, що вперше з рушницею ти,
Що там, що тому п'ятнадцять, —
Так хороше вам на ворога йти,
Співом гучним захлинаться...

Хай вам вітри вибігають на шлях,
Просять вернути, голосять, —
„Щоб наша доля..." — лунає в полях,
„Щоб краще в світі жилося!..."

Хай ще зловісніше тьмариться рань,
Голови юні тим вище...
Як на параду, йдете ви на брань,
В простори гроз, як на грище.

...Стрінулись. Ка́зять ворожую злість
Ваші розгукані стріли...
Псами б на вас позривалися з місць
Тріскотні вкрай скорострілі!

Лавами — ворог... Ось кинувся він,
Котить на ваші окопи...
О, вже не лежачи і не з колін
Лити крицеві окропи, —

Виросли враз ви, немов на наказ...
Тільки чому це, орлята,
Тільки чому ця тривога у вас?
Чом' заніміла гармата?

Чом' це щодруга рушниця — німа,
Голосу бракло у зброї?
— „Дайте набоїв!" Набоїв — нема.
В полі далеко набої.

Сталі — не стало. Зостався кристаль.
Як з кристалем проти сталі?
Люто співає ворожая сталь,
Б'є — розбиває кристалі.

Сніже, таж в нього нема голови, —
Нащо йому підголов'я?
...Як захлиналися співами ви,
Так захлинулися кров'ю.

О, ви уміли за Неї лягти,
Мужньо лягти і діточо,
Вміли холодную млу пропекти
Жаром багряних сорочок!

Ваша загуба за Ве́сну ясну́,
Ваші зарубані весни —
Громом в німоти байдужжя і сну,
Криком кривавим — воскресни!

Сходять нам ваші невгаслі сонця,
Дзвонять серця ваші вічні,
Ваші квітневі, травневі серця,
Квітні, посічені в січні...

У клекотінні — святі корогви,
Клекоту повні — прапори...
Ми під кипінням їх радо, як ви,
В буряні рушим просто́ри,

Радо на сурмний задуднимо зов
Ми по шляху грозовому,
Тому крутому, що з Крутів пішов,
Непереможному тому, —

І коли кинем на ворога час
Незагладимої скрути,
Взнає він добре, про віщо для нас
Крикнули кровію Крути.

КАРАВАНСЬКІ СТРІНУЛИСЬ З УКРАЇНСЬКОЮ ГРОМАДОЮ В НЮ ЙОРКУ, НАГОЛОШУВАЛИ ПОТРЕБУ ДАЛЬШОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ

Ню Йорк, Н. Й. (В. Л-ць). — У суботу, 26-го січня ц.р., тут у великій залі Стайвезант гайскул відбулася перша загальна зустріч Святослава Караванського і Ніни Строкатої-Караванської з українською громадою великого Ню Йорку, зорганізована Комітетом Об'єднаних Українсько-Американських Організацій — Метрополітальним Відділом УККА, ціллю якої було привітати С. і Н. Караванських і запізнати українську спільноту з думками і плянами дальшої праці цих колишніх українських політв'язнів, борців за національні і людські права українського народу.

Подібно як на першій зустрічі Караванських з представниками центральних організацій і членами керівних органів УККА в Українському Інституті в дні 20-го січня, громада вітала колишніх політичних в'язнів і членів правозахисного руху в Україні піснею, квітами, словом, щирими привітами, оплесками и вставанням з місць. Піснею вітав Каравнських Ансамбль Школи Кобзарського Мистецтва в Ню Йорку під диригентурою Юліяна Китастого, молодого дуже здібного бандуриста, і під адміністрацією Миколи Чорного. Ансамбль відспівав п'ять пісень із сольоспівом співачки сопрано Лариси Магун-Гурин і великих солістів — Олеся Фурди і Юліяна Китастого.

Пані Евеліна Белющь, артистка Чернівецького драматичного театру, яка тільки два місяці перебуває у З'єднаних Стейтах Америки, по мистецьки відчитала два вірші Святослава Караванського: „Шекспір 66" і „До совісті віку". Після того, коли артистка з підкресленням прорецитувала ... „хто дав право за слово цілі замикати людей до віку" з вірша „До совісті віку", публіка немов на хвилину затримала віддих, а потім вибухнула грімкими оплесками винагороди за дійсно мистецьке передання творчости Караванського.

Після цього прекрасного введення, голова КОУАО інж. Євген Івашків попросив на сцену в першу чергу п-во Караванських, а також присутню на залі, постійно усміхнену, Надію Світличну, муж якої, як відомо, вже прибув до Риму і в скорому часі переїде до ЗСА, та представників українських Церков й організацій: о. ігумена д-ра Володимира Гавліча, ЧСВВ, о. протоієрея Володимира Базилевського, о. Івана Ткачука, проф. д-ра Ярослава Падоха — голову НТШ-А, інж. Марію Гончаренко — ТУ-ІА, д-ра Романа Осінчука — УЛТПА, ред. Ольгу Кузьмович — Станиця Пласту, ред. Богдана Гаргая — ОСУМ-А (представники обидвох молодечих організацій, спільно з молодшими пластунами і сумівцями, вітали Караванських квітами), інж. Оксану Сіяк-Щурову — Окружна Рада СУА, пані Марію Лозинську — ОЖ ОЧСУ, п-ну Віру Чуму — ОДТУСМ, Ол. Шевченка, мол. — ОДУМ, Ларису Поліщук — „Зарево", Б. Петрину — МУН, Миколу Чорного — Школа Кобзарського Мистецтва, п-ну Роксоляну Стойко — СУСТА. При тому голова КОУАО виголосив від імені громади коротке привітальне слово Караванським, вказуючи на їхні заслуги в боротьбі за національні і людські права, а потім в товаристві трьох діточок — Христі Пастернак, Талі Гірняк і Андрійка Оберишина — переслав Караванським на привітання букет квітів, а всі присутні відповіли для них многоліттєвіс.

Ніна Караванська подякувала в першу чергу Ансамблеві Школи Кобзарського Мистецтва за чудове

(Закінчення на стор. 3)

ЗСА ПРОДАВАТИМУТЬ КНР ВІЙСЬКОВІ МАТЕРІЯЛИ, ЗБІЛЬШАТЬ ТОРГІВЛЮ

Вашінгтон. — З уваги на кризу в Афганістані у наслідок інвазії Совєтським Союзом, уряд ЗСА змінив своє раніше становище і погодився продавати Китайській Народній Республіці всілякі військові матеріяли, за виїмком зброї.

У цей самий час Конгрес ЗСА, великими більшостями голосів в обидвох палатах, апробував пропозицію уряду президента Джіммі Картера надати КНР статус „упривілейованої нації" в торговельній ділянці, перевівши в життя тим самим договір, що його ці дві держави підписали 7-го липня 1979 року. Це значно збільшить торгівлю поміж ЗСА й КНР та зменшить мита на продукти імпортовані до ЗСА з КНР з 20 до 10,5 відсотка. У Палаті Репрезентантів ця пропозиція перейшла 294-ма голосами за і 88 проти. У Сенаті відношення голосів було 74 до 8.

У повідомленні про продаж військових матеріялів КНР, що включатиме вантажні авта, приладдя до засобів інформації, радарні улаштування тощо, речники Пентагону недвозначно заявили, що ця зміна в настанові уряду ЗСА подиктована інвазією Совєтського Союзу в Афганістані та є черговим кроком у затісненні відносин поміж ЗСА і КНР у світлі зростаючого авантюризму Москви. Рішення Пентагону в цій справі запало саме після послання президента Картера про Стан Унії, що він його виголосив у Конгресі ЗСА в середу, 23-го січня.

Західній світ обурений засланням академіка А. Сахарова

Париж/Бонн. — Інформація про насильне вивезення з Москви до Горького у вівторок, 22-го січня ц.р. академіка Андрея Сахарова і його дружини Єлени Боннер викликала велике обурення в усьому вільному світі. З Москви, як відомо, прибув до Парижу, перервавши свої офіційні відвідини в Совєтському Союзі, голова французької Крайової Асамблеї (Палати депутатів) Жак Шабан Дельма, заявляючи кореспондентам що він не міг мовчати і не висловити свого протесту проти поступування совєтської влади супроти Сахарова, а протестувати в Совєтському Союзі означало б вмішуватись у внутрішні справи цієї країни, тому він волів передчасно покинути СССР і вже у вільному світі сказати свою думку про цю справу. Також французький уряд опублікував спеціяльний комунікат, у якому говориться, що заслання академіка А. Сахарова противорічить духові Гельсінкського договору, підписаного 35-ма країнами в тому числі урядом СССР.

В Бонні, столиці Західної Німеччини, речник уряду заявив, що західньонімецький уряд потрясений таким жорстоким рішенням уряду СССР супроти Сахарова і висловив сподівання, що совєтські речники відкличуть своє рішення і привернуть Сахарову належні йому права.

Андрей Сахаров

Президент Італії Сандро Пертіні розмовляв з генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР Леонідом І. Брежнєвим і запротестував, в імені італійського народу, проти насильства над Сахаровим. Також бельгійський уряд в окремому повідомленні запротестував проти обмеження свободи і прав для Сахарова, а австрійська урядюча коаліція запропонувала совєтському урядові переглянути своє рішення, яке гостро порушує Гельсінкську угоду. Гостру протестну

(Закінчення на стор. 3)

Великий розголос нюйоркської демонстрації АБН-ПАБНА та Борців за Свободу Афганістану

Ню Йорк (М.Ш.). — Від 10:30 ранку до 3-ої год. по полудні в суботу, 19-го січня ц. р. тривала демонстрація Американських Прихильників АБН (ПАБНА) та членів Союзу Афганських Борців за Свободу проти загарбання Москвою Афганістану. Того ж вечора та наступного дня частина преси метрополітального Ню Йорку, багато радіостанцій і телевізійні канали, а саме 2, 4, 5, 7 та 11-ий докладно інформували мільйони американців про перебіг і завдання демонстрації.

Заініційована з рамени ПАБНА демонстрація спершу відбувалася у двох різних районах міста: афганці з трикольоровим прапором і транспарантами на зразок „Смерть Москві" та „Смерть комунізмові" маршували і промовляли перед будинком ОН, а з ними і частина українців; друга демонстрація тривала біля 67-ої вулиці — напроти совєтської місії, а вкінці туди прибули й афганські друзі, скандуючи „Геть Москву, геть комунізм, геть імперіялізм!"

Більшість засобів американської інформації передало уривки з інтерв'ю із професором Валентином Морозом — речником українців, та речниками Афганського Союзу Борців за Свободу пп. Льмер Йонуссі і Масуд Халілі.

Зокрема Л. Йонуссі заявив, що, загарбавши Афганістан, Росія має на меті йти далі, щоб пробитись до Індійського океану, відтягнути доступ нафти для Заходу і зайти збоку Китаєві. Інший афганський промовець підкреслив, що Росія і комуністи не знають що таке іслям: боротьба проти окупанта триватиме до повної над ним перемоги!

Проф. В. Мороз у численних інтерв'ю, на тлі українського і афганських прапорів волі, висловив такі основні думки (перекладаю на англійську мову п. Северин Палидович):

„Наші голоси — і голоси „третього світу" вперше об'єдналися у спільному виступі проти російського імперіялізму - комунізму. Перший раз світова опінія так різко повернута проти Москви. В очах усього світу імперіялістом тепер є Москва".

„Значення битви за Афганістан не лише в тому, чи вирвемо з комуністичної пащі ще одну країну. Ця битва має принципове значення. В Афганістані ста-

(Закінчення на стор. 4)

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ОБМЕЖУЄ ЗВ'ЯЗКИ З СССР

Лондон, Англія. — Уряд Великої Британії увів в життя ряд санкцій проти Совєтського Союзу у відплату за інвазію в Афганістані та розпочав ряд консультацій зі своїми союзниками щодо примінення ще інших більш гострих заходів якщо СССР не відтягне своїх військ в Афганістану.

Лорд Каррінгтон, міністер закордонних справ Великої Британії, заявив у четвер, 24-го січня, що уряд Великої Братнії відкликав заплановані відвідини одного з міністрів СССР та двох заступників міністрів, скасував також запланований виступ чоловічого хору Червоної армії та не відновить договору з СССР про надання йому низьких торговельних кредитів. Каррінгтон також подав до відома, що запляновано цере-

(Закінчення на стор. 3)

Італія здержала більйон долярів кредиту для СССР за інвазію в Афганістані

Рим, Італія. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що Італія тимчасово здержала один більйон долярів кредиту для Совєтського Союзу у відплату за совєтську військову інтервенцію в Афганістані. Італійські урядові джерела підтвердили, що відкладено також приїзд совєтської торговельної місії, яка мала за завдання поробити останні корективи в торговельному договорі.

Офіційно урядові чинники заявляють, що приїзд совєтської делегації відложено з „технічних причин", але втаємничені у ці справи урядові особи кажуть, що правдивою причиною була справа совєтської інвазії в Афганістані.

Совєтські втрати в Афганістані виносять понад 2,000 вбитих і ранених

Кабул. — Совєтські окупаційні війська вживають масових летунських транспортів, бо дороги в Афганістані є засипані снігом, — згідно з американськими військовими зводомленнями. Ці самі американські джерела подають, що совєти втратили понад 2,000 вояків під час одномісячної інвазії в Афганістані.

На доказ свого затурбовання з приводу совєтського нападу на цю азійську ісламську країну, ЗСА почали висилати свої розвідчі літаки типу „Б-52" над Індійський океан і Перську затоку. Ці літаки є далекосяжні і могли б фомбити важніші совєтські центри.

Пентагонські джерела підкреслюють, що згадана цифра відносно совєтських втрат є тільки здогадною, бо совєти не допускають західніх кореспондентів чи мілітарних спостерігачів. Ці ж самі джерела подають, що совєти мають тепер 100,000 фронтових вояків в Афганістані, три ескадри бомбовиків і велике число гелікоптерів, узброєних тяжкими скорострілами.

Хоч совєтські війська майже всеціло опанували афганські міста, одначе гірські і скалисті зони країни є далі під владою мусулманських повстанців.

Ісламські повстанці оперують зі своїх баз в Пакістані, до яких сотнями доходять дезертири з регулярної афганської армії.

У середу, 23-го січня ц.р., західні джерела подали, що совєтські війська вживають трійливий газ проти ісламських повстанців, тобто хемічну зброю, яку винайшли нацистські хеміки ще за Гітлера, і яка є заборонена Женевською Конференцією.

Ген. Петро Григоренко мав автомобілевий випадок

Ню Йорк, Н. Й. — Відомий діяч правозахисного руху в СССР, а тепер голова Закордонного представництва Української Гельсінкської групи ген. Петро Григоренко був в поважному автомобілевому випадку. Їдучи у неділю, 20-го січня ц. р., на зустріч представників центральних організацій і членів керівних органів УККА з Ніною і Святославом Караванськими, яка, як відомо, відбувалася в Українському Інституті Америки, авто в якому їхав ген. Григоренко зупинилося на розі 70-ої вулиці на червоному світлі. Із-за рогу прибічної вулиці виїхало таксі і вдарило у правий бік авта, де саме сидів генерал. Силою удару ген. П. Григоренка кинуло допереду і він головою вдарився до передньої шиби, розбивши скло, яке в кількох місцях порізало йому голову.

Після консультації в лікаря ген. Григоренко носитиме якийсь час твердий комір на шиї, який захороняє від болю і дальшого пошкодження. Генерал мусить заховати цілковитй спокій на протязі декількох днів. Водія таксі поліція передала судовим чинникам.

Китайські лідери заповідають обмеження свободи слова і вислову

Пекін. — Заступник прем'єр-міністра Китайської Народньої Республіки Денг Шіаопінг заявив у своєму виступі 16-го січня ц.р., що при найближчій нагоді, а вже напевно на черговій сесії Крайового Народного Конгресу (парляменту) буде усунений параграф у конституції, у якому говориться про свободу слова і вислову способом стінних плякатів, бо, мовляв, цей параграф несовісно використовували скрайні індивідуалісти типу Вей Джінгшенга, дисидента, який недавно був засуджений в Китаї на 15 років ув'язнення.

Денг Шіаопінг, промовляючи до 20,000 комуністів, заявив, що деякі особи бажали випробувати толеранцію уряду своєю критикою урядової політики і офіційних осіб. Денг заповів, що проти таких осіб уряд поведе відповідні протизаходи, щоб унешкідливити їхню „підривну працю".

Говорячи про деякі перспективи китайської закордонної політики в 1980 році, Денг з підкресленням відмітив, що КНР й далі критикуватиме „совєтський гегемонізм" і поборюватиме совєтське стремління домінації. Крім того Китай змагатиме до об'єднання з Тайваном. Він вважає, що таке об'єднання може наступити тільки шляхом модернізації Китайської Народньої Республіки, яка стане тоді атракційною для населення Тайвану. Денг висловився також за перегляном зменшення кадрів в китайській Комуністичній партії і серед урядових працівників. Тепер в Китаї є біля 36 мільйонів членів Компартії. Китайський лідер дорікав партійним діячам, що вони завели широку бюрократичну систему, у якій тяжко полагодити будь-яку справу, бо для цього потрібно місяців часу.

У СССР помер колишній вояк УПА сл. п. М. Кончаківський

Торонто (УЦІС). — Сюди наспіла вістка, що в листопаді 1978 року у таємничих обставинах, помер сл. п. Микола Кончаківський, колишній вояк УПА.

Із його біографії відомі такі дані: Микола Кончаківський помер швидко після відбуття 25 років у московських тюрмах і концтаборах. Коли йому було 18 років, його покликано до польської армії. Як прийшов час — вступив у ряди УПА. 1953 року Миколу Кончаківського заарештовано і засуджено на кару смерти. Відтак смертний вирок йому замінено на 25 років каторжних робіт.

Із його тюремних життєвих обставин відомо, що під час слідства, у його камері замість ліжка стояв гріб, у якому М. Кончаківський був змушений спати. Під час своєї довгої каторги завжди тримав себе шляхетно і гідно.

Вісімнадцять днів після виходу з концтабору попав у шпиталь, де і помер на „інфаркт". Але факт, що М. Кончаківський завжди мав добре здоров'я і був кріпкої будови, його нагла смерть уже „на волі" залишається загадковою.

Скрипаль А. Заплатинський концертуватиме з симфонічною оркестрою

Синсинаті, Огайо (Е.П.). — Відома в музичнім світі Синсинатська Симфонічна Оркестра, що має свій осідок у цьому місті, роз'їжджає з концертовим турне по східніх стейтах ЗСА.

Свою подорож вона почала з Флориди, де м.ін., виступала в містах Сарасота, Вест Палм Біч, Дейтона Біч, а потім концертувала в стейтах Джорджія, обох Каролайнах і Вірджинії.

У Ню Йорку вона дасть один концерт у Карнеґі Голл 30-го січня, а день перед цим виступить у Ньюарку, Н. Дж., в Симфоні Голл на Брод вулиці. Для південного Ню Джерзі і для Філядельфії оркестра виступить з концертом у Ред Бенку, Н. Дж., 31-го січня.

Членом оркестри є її головний скрипаль Андрій Заплатинський. Він виростав у Філядельфії. Попередньо він був скрипалем в Міннеапольській Симфонічній оркестрі, а потім в Детройтській Симфонічній оркестрі, де був одночасно асистентом концертмайстра.

Перебуваючи в Синсинаті, наш молодий віртуоз бере участь в житті української громади своєї околиці, передплачує українські часописи, до яких дописує. Сподіємося, що наші любителі музики в Ню Йорку і Ню Джерзі зустрінуться з мистцем.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Загроза Москві війною

У своєму зверненні про Стан Унії,виголошеному перед обома Палатами Конґресу 23 січня 1980 — президент недвозначно загрозив Совєтському Союзові, що З'єднані Стейти Америки вважатимуть за безпосередню загрозу для своєї безпеки совєтський похід в обшир Перської затоки і тому спротивляться йому „всіма доступними засобами,включно з військовими". Правда,Президент не назвав докладно тієї лінії,якої Совєтському Союзові не вільно переступати,але говорив про той обшир,який продукує три чвертини всього світового запасу нафти і про загрожений морський шлях,що веде з того багатого на нафту обширу до Европи і Америки. Промова Президента була найгостріша,найрішуча і найвиразніша з усіх його виступів від часу совєтської інвазії до Афганістану. Картер не завагався признатися, що „ми", себто він і вся американська державна верхівка та, може, й увесь демократичний Захід, приймали, як річ певну, що добре співжиття з Совєтським Союзом автоматично принесе світові мир і безпеку. І ствердив,що цілком інакше ставилися володарі Кремлю, які безперервно змагали до побільшення і поширення своєї імперії. У цьому признанні було ствердження наївности, яка тепер мститься безпосередньою загрозою американській безпеці, але добре сталося, що бодай тепер, у реакції на інвазію до Афганістану, кремлівські володарі дізналися, що наївна віра Америки у миролюбність СССР скінчилася й відступила місце рішенню збройно протиставитися дальшому агресивно-імперіялістичному походові. Президент таврував за іменем аґресію, колоніялізм, тероризм, шантаж...

Промова президента Картера тривала 32 хвилини — яка це знаменита показна лекція українським доповідачам і промовцям: у [illegible] хвилинах схоплено найважливіші проблеми закордонної і внутрішньої ситуації найбільшої потуги світу. Очевидно, у таких вузьких рамках Президент мусів говорити загальниками і не міг вичерпати деталів. При всьому рішучому тоні промови Президента були у тій промові теж прикметні Джіммі Картерові риси остраху перед рішучими ділами. Заповівши зголошення до Конґресу внесення на відновлення „Військової Селективної Служби" для реєстрації здатних до військової служби мужчин у віці 18-26 років, Президент ще не проголосив повороту до обов'язкової рекрутації і до відвороту від концепції армії, зложеної з добровільців, — концепція, яка за всіма авторитетними голосами збанкрутувала однаково щодо скількости такого війська, як його якости. Президент промовчав теж, що військові фахівці і дослідники в ділянці воєнної техніки пропонували були продукувати невтронну зброю і супер-бамбардувальника „Б-1", проти чого Картер спротивився — власне йдучи по лінії совєтських протестів. Президент заповів збільшення американського летунства, створення ударного військового з'єднання (на 100,000 вояків), що його можна би перекидати літаками в загрожене місце, посилення американської „приявности" на Індійському океані — але всі ці заходи, хоч які похвальні, задумані на дальшу мету, бо потребують довгих місяців для своєї реалізації. А ввесь час урядування і теперішнього президента Картера і його попередника Джералда Форда насправді змарновано, коли йдеться про скріплювання американської збройної потуги, не вважаючи на часте запевнювання, що ЗСА мусять бути найпершою такою світовою потугою.

Промову президенра Картера раз-у-раз переривали оплесками конґресмени й сенатори, дипломати і гості на заповненій галереї. Але придивившись ближче й точніше тій промові, є там чимало сумнівного. Наприклад, коли Президент заповів заходи для скріплення збройної сили та водночас говорив про конечність зменшити державні видатки і зрівноважити бюджет, то одно з другим не годиться. У часі, коли настала реальна можливість війни — мусить бути обмеження міжнародної торгівлі, звуження експорту, зріст дефіциту торговельного балянсу. Тому годі говорити поважно про зрівноваження бюджету і повне затруднення здатних до праці громадян поруч з великим збільшенням збройних сил. Тому ті звороти у промові Президента можна частинно записати на рахунок виборчого року. Але вони подобалися зібраним у Капітолі достойним слухачам і напевно сподобаються широким масам американського народу, який любить рішучість і твердість та має зрозуміння для потреби пожертв і видатків, коли загрожена безпека країни. Це був добрий виступ Президента і треба тільки побажати, що за сказаним „а" повинні прийти й дальші букви політичної абетки.

Данило Міршук

РУСИФІКАЦІЯ ЧИ ГОЛОКАВСТ НАЦІОНАЛЬНИХ КУЛЬТУР?

(4)

Товариш Курило був заскочений моїм запитом, і похапцем відповів, що сучасний Новоград-Волинськ — це велике індустріяльне місто, куди багато наїхало на працю робітників з неукраїнських областей, вони і їхні діти не знають української мови, і тому школи переведені на російську мову навчання. Його відповідь була неправдива, але з неї видно, що відповідальні чиновники міністерства освіти не знають стану в окремих містах і не дбають про українську культуру.

Совєтська влада існує 62 роки, 59 т. зв. мирного будівництва, і після короткої відрусифікації 20-их років, тепер питання національної культури в Україні повернулось знову до вихідної точки часів перед Жовтнем. Як доказ цього, Микола Плахотнюк, наприклад, свідчить, що в Дніпропетровську ніде не почуєте української мови... В українських школах, по містах, крім того, завелося стільки паралельних російських клясів, що від так званих українських шкіл залишилися тільки вивіски. Але і таких шкіл (лише з українською вивіскою) українці Дніпропетровська мають тільки 35 переважно на околицях, а росіяни — втричі більше... тільки вивіски залишилися і на багатьох „українських садках". Як знаємо, дошкільнятами займаються дитячі ясла та садочки. Влада вдається до спеціяльних засобів русифікації, які полягають у тому, що будинки дошкільного виховання будуються в районах з російським населенням, куди матері вимушено віддають своїх дітей на виховання. Такі будинки споруджуються з модерним устаткуванням і комплетуються висококваліфікованими вихователями.

Дитина попадає в середовище, де лунає російська пісня, обов'язково з похвалою „старшого брата"; виховний процес — розваги і навчання пісень відбувається російською мовою, таким чином українську дитину калічать заходами держави мовно і духово. У столичному Києві, наприклад, усі дитячі садочки (за вийнятком двох — на вул. Кропивницького і Дарвіна) — російські. Дітвидав видає ілюстрації, казочки і пісенники для дошкільнят і всі вони в російській мові.

У листі творчої молоді Дніпропетровська, розісланому адресатам ще 1968 року, а головне В. Щербицькому, Ф. Овчаренкові та секретареві СПУ Дм. Павличкові, написано, що в цьому майже мільйоновому місті „немає жодного українського дитячого садка чи ясел, жодної повністю української школи, жодного вуза чи технікуму з українською мовою викладання".*

У Донецьку, Харкові та Одесі питання про українські школи зняте з порядку денного, як і в часи чорної царської реакції. Московський великодержавний шовінізм не лише є господарем міст, а ще й глузує з української мови, називаючи її „націоналістичною", „бандерівською". Такого стану приниження й іґнорування корінного населення на його рідній землі ледве чи зазнали колоніяльні народи XIX сторіччя.

Подібно до дитячих садків та ясел совєтська влада розбудовує й восьмирічні та середні школи в промислових і напівпромислових містах та районних центрах із російською мовою навчання. Ще збереглось покалічена українська мова в сільських місцевостях, де є школи з рідною викладовою мовою, але з правила ці школи погано обладнені. В цей спосіб українська сільська молодь засуджена на працю в колгоспах або на вивіз в Азію на освоєння диких земель чи розбудову промислу у вічній мерзлоті. Шлях до вищої освіти колгоспній молоді хоч не закритий, але дуже скомплікований.

Короткий пореволюційний період в Україні був також насамперед періодом напруженої боротьби українського народу за національну культуру. В тій боротьбі український народ домігся українізації загально-освітних шкіл і значної частини вищих шкіл, про що свідчить М. Скрипник у доповіді на Пленумі Центрального бюро Пролетстуду 1930 року. Скрипник подав наступні статистичні дані: „Як українізується викладання? По педагогічній вертикалі — найменший відсоток викладання українською мовою був в Одесі і Харкові, де викладання зукраїнізовано на 75 відсотків. У Києві викладання зукраїнізовано на 92 відсотки, в Полтаві — на 96 відс., а в Кам'янці Подільському — 100 відсотків. У соцекономічній вертикалі по цілій Україні викладання зукраїнізовано на 60.8 відсотка, по сільсько-господарській вертикалі — 65 відс., у медичній на 63 відс., у художній на 56.7 відс., в індустріяльній — 20.7 відс. Взагалі, беручи виші (вищі школи — Ред.) України, викладання було зукраїнізовано в 28-29 році на 37 відс., а в 29-30 році на — 40 відсотків."**

Такий стан вишів Україна мала 50 років тому. А що ж ми досягли в епоху хрущовсько-брежнєвського „інтернаціоналізму"?

(Продовження буде)

Володимир Барагура

ЗЛОЩАСНА НОВОРІЧНА ГУСКА, ЖІНЧИНІ ПОВСТЯНИКИ Й НОВОРІЧНА ЗУСТРІЧ ЗІ СМЕРТЮ

(З циклу „Воєнні спогади сірої людини")

(2)

Щойно тепер ми усвідомили собі, що з радости ми забули прислонити вікно, світло падало на двір і цій обставині ми завдячуємо небажану новорічну візиту. „Німак" потягнув носом кухонні запахи, але, побачивши тільки прижарену городину, сказав:

— Штраф — „цванціґ цлоті" — тобто кара двадцять золотих. Я витягнув новісіньку двадцятку, шупо поквапливо всунув її в кишеню і, не давши посвідки, вийшов з помешкання. Гуска була врятована!

Старий рік почався „пехово", але скінчився щасливо. Та Новий Рік приніс нову несподіванку. День після прощання Старого й вітання Нового року знову почався невдачно. Мені трапилася пригода, яка з перспективи часу видається комічною, але могла закінчитися неприємно. Вже раніше мені вдалося отримати „бецунґшайн", тобто наряд на пару підошов. Верх я дістав шляхом обміну зі знайомим німцем. Я дав йому фунт маку, а він мені шкуру на верх до чобіт. Мак вживали німці до витискання олії й споживання його поза приділом каралося смертю. Тому німці називали пиріжки з маком „тодескухен" — смертельні тістечка, чи бублики. Але кожний із них за всяку ціну здобував на „чорному ринку" мак і слав його своїй „фрав" у Райху. Я рішив пошити жінці модні тоді практичні й теплі чобітки — „повстяники", комбінацію шкіри й грубого сукна на халявах. Швець обіцяв зробити їх мені за половину центнера вугілля і кілька пачок сигареток. Чобітки були готові напрочуд і зараз після Нового Року я вийшов з бюра, щоб їх відібрати. Я нікому навіть не сказав, що вихожу під час годин урядування, бо думав за тридцять хвилин вернутися. Та так не сталося. Тільки я зайшов з вулиці Коперника на Куркову, як з усіх боків розлягся свист сюрчків і з кущів у недалекому сквері та з каменичних закапелків вискочила німецька поліція, скріплена ненімецькими поліцистами. Всі вулиці заступили вантажні авта. Комендант облави через гучномовець проголосив, щоб ніхто не наважувався втікати, бо поліція стрілятиме. Я зрозумів ситуацію: це одна із щоденних облав на працездатних мужчин, щоб забрати їх на примусові роботи на фронті або в Райху. Я не раз був свідком такого людоловства, але оце вперше став його жертвою. Нас уставили чвірками і повели під ескортом на збірний пункт. Подорозі я звернувся до ненімецького поліциста:

— Слухайте, друже! Пустіть мене, я вийшов з бюра і мушу на час вернутися.

Але земляк штовхнув мене прикладом рушниці під ребро, зробив офіційну міну, мовляв, „не валяй дурака".

На збірному пункті стали нас перевіряти. Хто мав документ праці, того відпускали. Відпустили й мене. Я ще забіг по чоботята і після двох годин неприсутности, наївшися страху, прибув до бюра. Шеф вирячив на мене очі, чому я не зголосив, що виходжу, але я виправдався, що під час його неприсутности я отримав пильний телефон з пресового бюра при Українському Допомоговому Комітетові від д-ра Б. Галайчука і мусів вибігти. Шеф пригадав мені обов'язок зголошувати неприсутність у бюрі усно, або запискою, щоб він знав, де мене рятувати, коли знайдуся в халепі.

Новий Рік цієї пропам'ятної зими, останньої на рідних землях приніс мені ще одну немилу пригоду, яка одначе мала „геппі енд", бо я чудом вийшов з неї живий.

* * *

У місті ставало небезпечно. Тільки сутеніло, вулиці пустіли від цивільних людей, всі вікна мусіли бути затемнені. Театри й кіна кінчали свої програми й сеанси зарання. Бували випадки грабунків і вбивств. Вночі не раз було чути по вулицях постріли, крик на поміч, тупотіння ніг. Розгулялися польські боївки, що вечорами, а то й у білий день стріляли українських громадян під претекстом їхньої співпраці з німцями. Бували й українські боївки з відплатною акцією. Зокрема небезпечні були німецькі дезертири, які відбирали у прохожих документи, вбивали власників і переодягалися в їх одяг, щоб здезертувати.

Була восьма година вечора. Надворі сніговій. Я вертався з балету „Пер Ґінт" в товаристві знайомої лікарки, яка опікувалася нашим немовлям. На вулиці ні живої душі. Ми доходили до вул. св. Миколая, де жила моя супутниця, коли це раптом заступили нам дорогу два вояки — один німець, другий „косоокий" у німецькій уніформі, колишній совєтський боєць, що перейшов до уніформованих німецьких частин підсовєтських народів. Обидва були підпиті. „Косоокий" ламаною німецькою мовою зажадав від мене документу. Я відмовив, кажучи, що він не має права мене „леґітимувати". Це може робити тільки поліція, чи польова жандармерія. Але „косоокий" з упертістю п'яної людини домагався документу. Коли побачив мою рішучу відмову, приклав мені до грудей пістоля. Я побачив, що це не жарти. Смерть станула мені перед очима. Різні думки пробігли мені через голову, в секунді, наче на фільмі, я побачив все своє минуле життя. Що робити? Дати виказку — вб'є, не дати виказки, теж вб'є. Найкраще було б пхнути п'янюгу у кучугуру снігу, а самому втекти. Але що зробити зі знайомою, за безпеку якої я відповідальний. Вона дрижить, мов лист, і слова промовити не може. Мені стає перед очима дружина й кількамісячна дитина. Момент і вочи ніколи не діждуться мого повороту. Що робити? Моя впертість і рішучість нервує напасників. „Косоокий" каже моїй знайомій відійти. Вона вагається, але я кажу їй іти. Коли вона відійшла кілька кроків, німець каже до мене:

— Іди!

Я йду, обертаючися. „Косоокий" підніс пістоля, поклав його на ліву руку, націлився. Приспішую „ходи", щоб збільшити відстань, але не втікаю, щоб не провокувати. Ставлю комір від хутра, щоб заслонити голову від кулі. Оглядаюся ще раз. „Косоокий" тримає револьвер, але німець спускає його руку додолу. Відстань між нами зростає. Поєднуюся за знайомою і щезаємо за рогом кам'яниці. Ми врятовані!

Але найбільша прикрість, яка стрінула мене в тому злощасному Новому Році, був момент, коли я назавжди попрощався з батьківщиною...

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

СПРАВА ГОЛОКАВСТУ

Прочитавши в „Свободі" статтю п-і Ольги Кузьмович у справі українського голокавсту, добре було почути, що знайшлась людина, котрій лежить на серці ці всі кривди, які зазнав наш український нарід, але це тільки краплина в морі. Чому так мало голосів в цій важній справі?

Де є наші вчені, письменники, професори, політики, священики та інші? Наша преса повинна більше місця призначувати справі українського голокавсту.

Друга справа — це видання книжок в англійській мові. Але найкраща річ — це виготовлення документального фільму (в англійській мові) про український голокавст. І тут повинні співдіяти всі українці в вільному світі.

Такий документальний фільм нам треба починати від великого голоду в Україні, аж до Другої світової світової війни. Нам треба показати цілому світові, що не 6-7 мільйонів згинуло нашого народу в такому голокавсті, що історія нашого народу — це один великий голокавст.

Дальше в такому документальному фільмі обов'язкого влучити ті моменти, де наші люде переховували і опікувалися жидами та їхніми дітьми впродовж довгого часу. Багато українців заплатили за це своїм життям. Нам треба показати світові, скільки добра ми вчинили для них, і це ствердять ще живі свідки наші і жидівські та багато документів.

Скажете, що на таку велику справу потрібно мільйони грошей, а я скажу, що на таку справу мільйони знайдуться. Наш нарід тільки чекає, щоб хтось таку акцію почав.

Наші люди в більшості не є бідні і дають великі суми на добрі цілі, навіть дають сотки тисяч. Думаю, що в цьому не буде проблеми. Дуже важне, щоб таку велику акцію очолила чи хоч би була почесним головою високодостойна особа, якщо можливо — наш Блаженніший Патріярх Йосиф Сліпий, а коли це неможливо, то інша високодостойна особа. На коментатора такого документального фільму запросити доктора Мартина Абенда, слово якого має велику вагу.

Нам не треба марнувати дорогого часу, а братися до праці вже тепер, поки ця справа ще досить свіжа і гаряча, бо коли „застигне", то тяжко буде її „вигребти".

Стефан Палилик,
Йонкерс, Н. Й.

СПРОСТУВАННЯ

У „Свободі" з 10-го січня ц. р., ч. 7, на 4-ій ст., у статті п. з. „Реґіоналісти відбули конференцію в Ню Йорку", поміщено:

„Д-р О. Соколишин звітував про буковинський з'їзд у Торонто. Створено редакційну колеґію під проводом д-ра Роговського для видання буковинського збірника".

Слід ствердити, що на повищому З'їзді в Торонто, що відбувся 21-го вересня минулого року ані один із названих панів не був присутнім, тому дивно, що д-р О. Соколишин інформував про з'їзд, не взявши участь в ньому. Цей факт довів до помилкової його інформації про те, що д-р Роговський — очолив редакційну колеґію.

Згідно з повідомленням у „Свободі", ч. 236 з 17-го жовтня м. р., обширна монографія про Буковину появилась в 1956 році, а тепер йде намагання про англомовне видання. До провізоричної редакційної комісії такого видання увійшли: п-і О. Судчак, координатор, та пп. І. Новосівський та Дм. Яремчук — члени.

За видання „Буковини"

Ф. Лукіянович
Філядельфія, Па.

У Елленвілській бібліотеці поширився український відділ книжок

Кергонксон (А.Бараник). — Притягальна сила Союзівки у Кетскильських горах познається не тільки напливом гостей, але притягає й постійних поселенців. Навколо Союзівки вже зросла досить численна громада постійних мешканців з двома церквами: українська католицька церква св. Тройці і українська православна церква Св. Петра і Павла. Недалеко від містечка Кергонксону, де положена Союзівка, розлягається село Елленвіл. Це досить велике село з багатьма крамницями, банками й кількома фабриками та заводами. В околиці цього села Спілка Української Молоді має свою виховно-відпочинкову Оселю.

Тут є великий шпиталь з добрими лікарями та доброю і дбайливою обслугою.

Заслуговує на увагу і публічна бібліотека з українським відділом. І коли я вперше в 1977 році почав користуватись випозиченими в ній книжками — там була лише одна полиця українських книжок, а сьогодні їх уже є три. Для тих поселенців, що живуть недалеко від Елленвілу, подаю інформацію, що там кожний зможе вибрати собі книжку, за своїм уподобанням, число яких сьогодні збільшилося до 33-ох примірників.

Юл. Мовчан

З ПОДОРОЖНІХ НОТАТОК

(1)

СЕРЕД НАЩАДКІВ КОЛИШНІХ ЛЮДОЇДІВ

Наш новозеляндський літак ДС-10 (того самого типу літак, що недавно впав над Чікаґо та Антарктидою де загинуло разом понад 500 людей) опинився над островами Фіджі (Fiji). Точніше, над найбільшим з них — Віті Леву. Остьори розташовані в південнозахідній частині Великого або Тихого океану (Пацифік) — 1,150 клм., на північ Нової Зеляндії та 1,738 клм. в північносхідньому напрямку від Австралії. На щастя, катастрофи з нами не сталося, хоч вона могла б бути. Коли літак вже був „напакований" людьми і мав відлітали, з ареодрому в Авкланді, Нова Зеляндія, раптом мотор перестав працювати. За пару хвилин пілот каже до пасажирів: „маю „бед нюс" (погану вістку) для вас: щось сталося з мотором і тому прошу всіх висісти з літака".

Ми висіли. Добре, що це сталося тоді, коли літак ще був на землі! Ну, а якби це сталося тоді, коли літак був десь під небесами!

На велике здивування, не минуло й цілої години, як нас знову кличуть всідати до... того самого літака! Мовляв, все вже направлено і ми можемо знову всідати до ДС-10. Багато вагалося, чи всідати чи ні. Бо, мовляв, мотор міг працювати, коли ще був на землі. Ну, а що буде, коли він попробує підійматися з тягарем понад 200 осіб та їхніми валізками і т.д. Де ґарантія в тому, що він знову не „застрайкує". Немає такої ґарантії і напевно навіть найкращий пілот не може на 100 відсотків передбачити, що його чекає в повітрі. Ну, але так воно вже є в житті. Без ризику ніде не можна обійтися. Ну, та це між іншим. Поговоримо про Фіджі. Але перед тим, як розповідати, як ці острови та їхні мешканці виглядають тепер, варто згадати дещо про їх минуле.

Чи всі знають, що ці острови в історії були здобули погану славу „островів канібалів", цебто людоїдів? Про це говорять такі історично незаперечні факти. Коли одно плем'я перемагало інше, традиційно переможні пожирали трупи переможених. І не тільки це. Коли переможні вривалися до оселі переможених і не могли знайти дорослих чоловіків, вони не раз вбивали та з'їдали безборонних жінок та дітей. Такі напади вони часто робили під час спання, або запросивши до себе в гості сусіда, господар несподівано й без жадної причини чи підстави зненацька нападав на своїх гостей, вбивав їх і їхні тіла так само пізніше пожирав.

Щодо полонених, — якщо їх не вбивали відразу, то їх прив'язували до дерев і вони служили, як ціль або мішень для вправ для тих,зокрема дітей,які вчилися влучности стріляння або попадання камінням.Не раз зненавидженого полоненого піддавали тортурам, як у фіджітській мові звуться „вікатотоґа": частини його тіла — ніс, язик, пальці чи навіть цілу кінцівку відрізували і палили перед очима полоненого...

Тортури, зрада й віроломство не минали також власних родин. За найменшу дурницю брат забивав рідного брата, батько свого сина і навпаки, і це вважалося нормальною річчю. Горе було для тих, що замість того, щоб померти відразу, хворіли. Їх або добивали, або закопували живими чи напівживими. У провінції Кадаву було в традиції безнадійно хворих вкидати до глибокого провалля, де вже лежали трупи раніше померлих. Також в традиції було, що безнадійно хворий старий батько або мати просили своїх дітей задушити їх. А тим більше не існувало жадного милосердя щодо немовлят: їх безжалісно знищували, особливо тоді, коли була нестача харчів.

Коли вмирав ватажок племени, то аби йому забезпечити „комфорт" також після смерти, його жінку задушували і клали разом до його гробу. Коли ж такий ватажок мав більше, як одну жінку (а деякі з них мали до 60-ти жінок), то перші три найближчі чи найулюбленіші його жінки мусіли піти разом зі своїм „босом". Робилося це так: першим двом жінкам наказували задушити одна одну. Жінку, яка залишалася в живих після такого поєдинку, задушував хтось інший. Щодо третьої, то вона мусіла покінчити життя самогубством: їй наказували вийти на найвищу скалу і звідтам впасти додолу в провалля, на дні якого стирчало гостре каміння. (Про всі ці й багато подібних до них жорстокостей ми довідалися частково від наших провідників-фіджійців, а частково з книжки Кіма Ґравела „Fiji's Times. A History of Fiji").

І ось ми на острові Віті Леву — найбільшому з колишніх островів „людоїдів". (А їх тут нараховується понад 300, хоч заселеними є лише 100). Хоч ми були свідомі того, що за дуже рідкими вийнятками людоїдство тут вже не практикується понад сто років, проте проїжджаючи темними й вузькими вуличками, окутаними густим тропічним лісом містечка Нанлі, мимоволі тривожна думка летіла до тих часів,коли тут людина людину трактувала, як лише одним з продуктів (і то, може, й не найдорожчим) харчування. Як же тепер виглядають їхні нащадки? Чи й досі мають в собі щось „людоїдського", жорстокого, немилосердного?

Звичайно, нічого подібного! Смугляві — негро-подібні невеликого росту,спокійні,фіджійці раді допомогти,коли до них за чимсь звертаються.Досить влучно висловився про них герцоґ Единбурґу,тобто чоловік королеви Елизавети (Фіджі належить до Британського комонвелту):„кожного разу, коли я відвідую Фіджі, я залишаюся враженим великою добротою та гостинністю людей цих островів. У теперішньому світі, коли колотнеч та заворушень існує більше ніж спокою та гармонійних стосунків, є великою приємністю бути знову в щасливій атмосфері Фіджі"... (із звернення до прем'єр-міністра Фіджі Рату Мара в березні 1971 р.). І це говориться про ті острови і той народ, згадка про який ще сто років тому страхала навіть відважних тодішніх мореплавців.

(Продовження буде)

КАРАВАНСЬКІ...

(Закінгення зі стор. 1)

привітання, кажучи, що „немов із сивої давнини вирнули ось тут перед нами у розкішних шупанах і національних одягах молоді бандуристи і нашою рідною, неперевершеною піснею порадували наші серця". Вона дякувала також українській громаді не тільки за привітання, але також за конкретну допомогу у їхньому звільненні і виході з тієї жахливої зони, що її на ім'я СССР, — заявила Караванська, кажучи, що знає про всі заходи, які були зроблені громадою в Конгресі ЗСА чи через протестні акції, голодівки, висилання петицій тощо. Подякувала також організаціям, зокрема Міжнародній Амнестії, Українському Лікарському Товариствові Північної Америки, Товариствові американських мікробіологів та іншим, бажаючи українській спільноті дальших успіхів у праці.

Святослав Караванський після коротенького вступу і подяки, читав свої вірші: „Батькові", „Бог є", (цей вірш був написаний під враження повідомлення, що його деякі твори продістались на Захід), „Парус білий" — присвячений дружині, коли вона перебувала під слідством у 1972 р., „Сахарову" (у зв'язку з його засланням, хоч вірш написаний ще в 1974 р.), ,Усмішка деспота".

Справжнє „випробування" наступило для Караванських у точці „запити", що були поставлені їм на письмі численними громадянами учасниками цієї зустрічі. Питання ставили: мгр Олена Процюк, д-р Аскольд Лозинський, дир. Роман Крупка, Марія Вожаківська, Володимир Процик, Я. Стирко, Є. Шипайло, Андріян Каратницький, д-р Іван Сєрант, Микола Андрес, С. Раковська, Анна Сокольська, Мирон Маслович, А. Копистянський, Леся Порець, мґр Осип Рожка, Микола Турецький і Анна-Рома Байлак-Карванська, яка передала тільки привітання Караванським від колишніх політичних в'язнів, які були засуджені за діяльність в рядах ОУН і УПА в роках між 1040 і 1960.

Питання були різні, наприклад, пані О. Процюк хотіла довідатись про здоровельні й інші умовини у в'язницях і концтаборах, про лікарськуу опіку, долю жінок і дітей. Інші запитували чи можливим є, щоб дисиденти знайшли між собою спільну мову; чи Закордонне Представництво Гельсінкської групи під керевництвом ген. П. Григоренка виконує позитивну роботу; як уявляють собі в Україні визволення; як громада мала б допомагати Гельсінкському Закордонному Представництвові; якими способами переслідується українську молодь в Україні; наскільки молодь є національно свідомою; чи резолюція Крайової Ради УККА в справі ген. Григоренка є корисною чи ні; чи є в Україні спротив русифікації і у яких формах; чи чули про масові вбивства у Вінниці; як вдалось перевести частину віршів хто поневолює Україну — росіяни чи комуністичний режим; скільки правди є в писаннях Данила Шумука; яка доля спіткала полонених і т. зв. ,остівців"; чи С. Караванський змінив від часу ув'язнення свій політичний світогляд; чи дисидентський рух в Україні є масовим та інші питання. Д-р А. Лозинський, покликаючись на документ Західного Представництва Гельсінкської групи, підписаний між іншим Ніною Строкатою-Караванською, із засудом революційних методів боротьби проти советських установ на Заході і в СССР, запитував: якщо не революційний, то який спосіб боротьби пропонують Караванські за визволення українського народу.

На цілий ряд запитань, на підставі яких, — як заявила Ніна Караванська, — можна б писати цілі трактати, відповідали по черзі пані Н. І С. Караванські, які до деяких питань не займали виразного становища, може навіть тому, щоб не викликати нових контроверсій. У Советському Союзі, — заявила пані Караванська, — закони усе передбачають але попробуйте зіткнутись з дійсністю, то щойно тоді побачите, що всі кодекси служать в першу чергу режимові, а не людям. Рух спротиву, спершу літературний, а потім правозахисний, ніколи не був масовим, він був радше рухом інтелектуалістів, які побачили, що в атмосфері затиску вже не можливо дихати і тоді вирішили протидіяти. Репресії проти цього руху, зокрема жорстокі в Україні, Грузії, Прибалтиці, а тепер виглядає, що режим хоче знищити вільнодумство також в Росії і цілому СССР. Методи вживані членами руху спротиву тут на заході не цілком відомі, — сказала пані Караванська. „Ми бачили Україну, такою якою вона є — реальною, поневоленою, стероризованою, Україну з людьми вихованими вже советським режимом", — підкреслила Караванська, відповідаючи на питання д-ра А. Лозинського. У таких умовах революційні спалахи Н. Караванська вважає небезпечними, але не засуджує тих, які шукають інших засобів боротьби. Спротив русифікації зростає, бо навіть демонстративне говорення на вулиці українською мовою є свого роду спротивом. Є і такі, що соромляться української мови. Це дуже складне явище, яке створили окупанти. Про відсотэк національно свідомої української молоді тяжко говорити, — заявила Караванська, звертаючи увагу, що на молодь йде особливий тиск режиму. Відповідаючи на запитання про резолюцію Крайової Ради УККА в справі ген. Григоренка, Н. Караванська заявила, „що саме слово 'засуджуємо' потрясаюче і з ним ми так часто зустрічалися в СССР". У піднесенні Караванська додала: „совєти вже в Афганістані, хто знає де будуть завтра, а ми все ще один одного засуджуємо".

Багато відповідав Святослав Караванський. Він росповів про долю полонених і т. зв. „остівців", які спершу попадали в „профілактичні" табори, а вже після перевірки їх розділяли кого куди — одних в концтабори, одних під „стєнку", а малу частину відпускали. Книжки Данила Шумука ще не вспів прочитати; українці відігравали провідну ролю в організуванні страйків в концтаборах; наголошування ворожнечі між українцями і росіянами не дипломатичне діло. „Не обвинувачуйте ввесь російський народ, — заявив С. Караванський, — а радше частину, яка включилася у правлячу верхівку; не можна наставляти російський народ проти України". Згадуючи Вінницю, Караванський підкреслив, що вбивства проводились по всій Україні; не всі в Україні знають про ці справи. Відмітив позитивність радіопересилань до СССР, які там слухають. Чи змінив свій світогляд? В принципі від ранішого світогляду не відмовляється. Найбільш революційним гаслом вважає декларацію про вихід України з СССР і встановлення самостійної, незалежної держави. „Перше держава, а потім устрій".

Вкінці Ніна Караванська, зробила додатки до відповідей мужа, наприклад про існування двох російських імперіялізмів — царського і теперішнього, про російських діячів спротиву, які хоч не ставлять у своїй програмі творення національних держав, але за це розхитують основи імперії, а багато демократичних діячів Росії симпатизують українцям і їхнім стремлінням відбудувати свою державу. Ця заява викликала відрухову реакцію одного слухача із залі, який поставив позапрограмове питання: „хто сьогодні гине — Україна чи Росія?" Караванська відповіла: „250 мільйонів людей поневолених".

Програма добігала до кінця і голова КОУАО інж. Є. Івашків, подякувавши гостям і громаді за участь, закрив зустріч, а присутні, яких було на залі біля 800 осіб, відспівали український національний гимн.

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Роман Лоза здобув докторат із хемії

При кінці листопада 1979 року Роман Лоза завершив свої студії докторатом з хемії, захистивши докторську працю на тему: „Molecular Rearrangements of Tetrasubstituted Cycloproprenes".

Роман Лоза народився 14-го серпня 1953 року в Боффало, Н. Й. Початкову освіту здобув в українській парафіяльній школі св. Миколая у Боффало, в 1959-1967 роках, а середню — у двох школах: Канізіюс гайскул в Боффало (два роки) і Клівленд гайскул у Чіктоваґа, біля Боффало, куди в 1969 році перебралися жити його батьки. В тому часі відвідував також „Рідну Школу", закінчивши її іспитом зрілости в 1971 році, тобто в цьому ж році, коли закінчив американську середню школу. Здобувши середню освіту, він поступив у стейтовий університет у Боффало на відділ хемії. В 1975 році одержав ступінь бакалавра з хемії, після чого став зразу докторантом. Програма докторських студій тривала 4 роки. Професором Романа Лози був д-р Альберт Падва. Під час студій, зокрема в першому їхньому етапі був активним членом Українського Студентського Товариства при університеті, а теж і його головою в одній каденції. Належав до Пласту.

Д-р Роман Лоза

Тепер д-р Роман Лоза переїхав до Чікаґо, де одержав працю у тамошньому університеті в рамках так зв. післядокторської програми.

Весь час на протязі своїх студій Роман Лоза одержував державну стипендію, а крім того одного року був стипендистом УНСоюзу.

Роман Лоза — як і його батьки д-р Михайло та молодший брат Борис, студент медицини, — є членом 360-го Відділу УНСоюзу в Боффало.

Д-р Богдан Возняк — новий український дентист в Геммонді

Українська громада Геммонду, Індіяна, радіє, як і інші громади доброю новиною, що д-р Богдан М. Возняк успішно закінчив свої дентистичні студії в Індіянському університеті, Індіянаполіс, одержавши диплом доктора дентистики.

Д-р Богдан М. Возняк народився коло Нового Самбора у Західній Україні та є сином Миколи та Стефанії (з дому Поливка) Возняк. Початкову школу — Вудров Вілсон і середню — Геммонд Гай закінчив у цьому ж місті, в якій студіював ще дві мови — німецьку і російську.

Д-р Богдан М. Возняк

Університетську освіту здобув, так само у місцевому Перду університеті, де і втім відбув 2-річну військову службу в 1971 році, що допомогло йому закінчити дентистичні студії в 1976 році.

Крім англомовних шкіл, він учащав до місцевої Українознавчої Школи, так і до місцевої ланки СУМ-А при Осередку СУМ-А ім. Крут в Чікаґо — Південь, і тим самим володіє плавно українською мовою. Д-р Б. Возняк одружений з українкою — Анною (з дому Пелешенко), і є платником українського Національного Датку.

У 1976 році д-р Богдан М. Возняк почав дентистичну практику в Портеджі, Індіяна, його батько є членом 107-го Відділу УНСоюзу.

М.В.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ...

(Закінгення зі стор. 1)

моніяльна виміна кораблями поміж Великою Британією і СССР не відбудеться, а державна радіовисильня Бі-Бі-Сі збільшить свої чужомовні передачі до Советського Союзу і Афганістану.

Велика Британія дальше настоює на перенесенні літніх Олімпійських ігрищ з СССР до іншої країни. „Якщо б ігрища мали відбутись в Москві, то це виглядало б на оправдання советської аґресії назовні і утисків внутрі", — заявив Каррінґтон. Раніше прем'єр-міністер Марґарет Тачер заявила, що Велика Британія, яка влаштовувала перші повоєнні Олімпійські ігрища в 1948 році, могла б ще до цього літа належно приготовитись до переведення цьогорічних ігрищ.

Проголошуючи ці заходи проти СССР, Каррінґтон, однак, заявив, що Велика Британія продовжуватиме заходи в таких справах як договори з СССР щодо контролі зброєння, комерційно оправданої торгівлі тощо. На форумі організації Спільного Ринку Велика Британія настоюватиме на зірванні договору з СССР щодо субсидованого продажу масла, м'яса і цукру.

Велика Британія, — сказав Каррінґтон, — є проти скасування Олімпійський ігрищ, бо „це було б важким ударом для спортовців у Великій Британії та інших країнах, які від років наполегливо приготовляються до них". Тому й велика Британія виявила готовість влаштувати ці ігрища.

Вечір, присвячений композиторові В. Івасюкові

Дня 16-го грудня м. р., заходом 70-го Відділу СУА ім. Віри Бабенко в Українській Централі, у домівці СУА, в Пассейку, Н. Дж., відбувся Вечір, присвячений замордованому КҐБ у Львові сл. п. композиторові Івасюкові. Домівку вщерть заповнили членкині СУА, а між ними й немало чоловіків.

На сцені видніло доволі великого розміру фото Володимира Івасюка.

Вечір відкрила голова СУА Леся Порохняк, передавши провід Вечора Дарії Колотало, культурно-освітній референтці СУА. Дарія Колотало талановита поетка, але скромна жінка і щира патріотка. Вечір попередило читання віршів наших нескорених поетів, та перед цим дарія Колотало вдумливим словом подала їхню характеристику.

Першою поеткою, що її п-ні Колотало представила присутнім, була Ірина Сеник. Представляючи інших поетів по черзі, прелеґентка коротко подавала їхній життєпис і роки засуду. Вірші Ірини Сеник прочитала учениця Школи Українознавства Галина Мазурок. Відтак Д. Колотало розповіла про Степанію Шабатуру, а її вірші відчитала учениця Школи Українознавства Ореста Федун. Опісля доповідачка, представила творчість Олеся Бердника, схарактеризувавши його, як пророка нової релігії у його творі „Світонія"; його вірші читала учениця Школи Українознавства Анна Максик. Усіх їх вчить Дарія Колотало. Наступними в розповіді прелеґентки були Ірина Стасів та її муж Ігор Калинець, а їхні вірші читала з глибокою експресією гостя з Ірвінґтону п-ні Марія Вожаківська; присутні грімко привітали її читання, як і тепло вітали й інших попередніх виконавців. Відтак прелеґентка спинилась на житті і творчости поета Василя Симоненка, на його передсмертному листі до письменників України. Вірші В. Симоненка прочитала Ореста Федун, яка, хоча народжена в Америці, але завдяки її батькам володіє чистою українською мовою.

З черги Д. Колотало розповіла про поетів Василя Стуса і Миколу Руденка, а п-ні Марія Вожаківська прочитала їхні твори, виконання яких було на мистецькому рівні. Характеризуючи Володимира Івасюка, п-ні Дарія не могла приховати свого зворушення, як і всі присутні на залі. А відтак публіка почула пісню Володимира Івасюка „Червона Рута", що її відіграно на платівці. Коли затихла пісня, присутні почули вірш Дарії Колотало, присвячений В. Івасюкові.

Опісля квінтет під орудою Андрія Фарміґи, в якому взяли участь: Дарія Бакалець, Катруся Слободух, Таня Слободух, Дарка Галабурда та Ореста Федун, яка грала на ґітарі та А. Фарміґа, виконали під гураґанні оплески такі пісні, як: „Червона рута", „Мила моя" слова В. Івасюка та В. Симоненка „Люди" та на додаток „Земле моя".

У підготові цього вдалого і культурного вечора, у підшуканні виконавців допомогла п-ні Світляна Марченко.

оПЯ

Західній світ...

(Закінгення зі стор. 1)

резолюцію прийняв також европейський Парлямент у Штрасбурґу, а ізраїльський прем'єр-міністер Менахем Беґін хвалив Сахарова за його допомогу жидівським дисидентам і вимагав привернення для нього усіх прав та дозволу на поворот до Москви.

Державний департамент у вашінґтоні в опублікованій заяві, яка появилася після арешту Сахарова, заявляє, що офіційний акт репресії проти людини, яка вела боротьбу за права людини в Советському Союзі, є не тільки порушенням Гельсінкського договору, але він є нелюдяний. В заяві також говориться, що не можливо словами виразити признання Сахарову за його вклад в оборону людських прав не тільки в СССР, але також у цілому світі.

В Лондоні, міністерство закордонних справ викликало советського амбасадора Ніколая Лункова, якому сказано, що заслання Сахарова — це ще один доказ, що уряд СССР не оцінює політики детанту. Прем'єр-міністер британського уряду Марґарет Тачер заявила в парляменті, що уряд дуже серйозно застановляється над відплатними акціями.

Також уся західня преса приділила максимум уваги Сахарову, а при тому і дисидентському рухові в СССР взагалі. Засоби масової інформації ЗСА широко обговорюють справу виселення з Москви академіка Сахарова, а французька преса містить заяви колишніх дисидентів, які знаходяться у Франції, зокрема Владіміра Буковського, Владіміра Максімова, Леоніда Плюща та інших.

У Сирії також збомбили будинок советського „Аерофлоту"

Дамаск, Сирія. — Пресові агентства інформують, що не тільки у Мюнхені і Ню Йорку, а також у Сирії збомбили будинок советського „Аерофлоту". Загально думають, що будинок збомбила „мусулманська патріотична група", яка бажала цим актом запротестувати проти советської інвазії в Афганістані. Поліційні чинники заявили, що жертв у людях не було, але сам будинок був майже цілковито знищений. Поліція не подала подробиць цього неприємного для Сирії — яка старається мати добрі зв'язки із СССР — випадку і розшукує за виконавцями атентату.

Як відомо, будинок „Аерофлоту" в Мюнхені згорів до тла, а в Ню Йорку був тільки пошкоджений вкиненою через вікно бомбою.

Пам'яті інж. Юрія Кутового

У п'ятницю, 21-го грудня м.р., після затяжної і тяжкої недуги, запричастившись Святими Тайнами, помер, на 53-му році трудолюбивого життя св.п. інженер Юрій Кутовий.

Св.п. Ю. Кутовий народився 6-го жовтня у 1926 році в Ризі, Латвія. Ще малим хлопцем з батьками переїхав до Золотоверхового Києва, де й провів своє юнацьке життя. Чар української землі залишив на ньому свою печать. Він любив Україну і свій нарід щирою і готовою до чину любов'ю, а ненавидів північного поневолювача. Від свого батька інж. Андрія Кутового успадкував замилування до технічних наук. Переїхавши в час Великого Ісходу на Захід, він продовжує навчання у гімназії, а відтак в УТГІ. Був активним членом і головою Української Студентської Громади.

Прибувши до Америки, він з великим завзяттям продовжує студії, осягнувши в Іллинойському університеті диплом інженера-електрика. В підприємстві, де він працював довгі роки, займав високе і впливове становище, керуючи спеціяльними проєктами та даючи виклади для молодих інженерів на семінарах. Із свого становища він допоміг багатьом українським інженерам і креслярам улаштуватись на працю. Тут власне виявилась його шляхетна, кристально — чиста любов до свого ближнього. Але він ніколи цим не хвалився, був тільки щасливим, коли міг допомогти своєму братові — українцеві. Він мав дуже багато приятелів і поміж не-українцями і в нього не існувала різниця територіяльної чи релігійної приналежности. ...бож був справжнім соборником. Він був великим педантом, щирим, товариським, та був людиною веселої вдачі. Був членом Товариства Українських Інженерів Америки, членом української православної парафії св. Володимира в Чікаґо та членом 425-го Відділу УНСоюзу.

Чин похорону довершив о. протопр. Ф. Білецький з катедрі св. Володимира. На вічний спочинок тіло спочилого поховано на Елм Ву... цвинтарі дня 24-го грудня 1979 року. В похороні взяли численну участь інженери різних національностей з підприємства де Покійний працював. Прощав його представник ТУІА від Відділу в Чікаґо. Покійний залишив у глибокому смутку дружину Людмилу, сина Альфреда — також інженера, матір і сестру в Німеччині та тету Віру Ткачинську в Чікаґо.

Панахиду за Покійного відправив протопресвітер Федір Білецький, прощальні слова сказав інж. Я. Струтинський від Т-ва Українських Інженерів Америки.

Похорон відбувся в понеділок, 24-го грудня з катедрального собору св. Володимира.

Пам'ять про добрі діла Покійного залишиться в українській спільноті на завжди.

М. Яременко

Українська згадка про д-ра С. Якобсона

Сан Франсіско (Каліф.). — Дня 28-го грудня м. р., тут, під час загальних зборів Американської Асоціяції Вчителів Слов'янських і Східньоевропейських Мов (ААТСЕЕЛ), запрошений до слова проф. Яр. Рудницький з Канади присвятив довшу згадку покійному д-рові Сергієві Якобсонові, почесному консультантові Конґресової Бібліотеки й довголітньому голові Слов'янського та Східньоевропейського Відділу цієї бібліотеки, який помер у Вашінґтоні 13-го листопада 1979 року. Д-р Якобсон багато причинився до впорядкування українських матеріялів у Конґресовій Бібліотеці, поширення колективу співробітників цієї бібліотеки українськими спеціялістами, виданнями про Україну. Завдяки йому проф. Рудницький двічі працював консультантом україніки в Конґресовій Бібліотеці (956 і 1977-79).

Після його виступу загальні збори ААТСЕЕЛ висловили кондоленції присутній вдові — проф. Г. Якобсон та вшанували його пам'ять повстанням з місць і хвилиною мовчанки. Зборами проводила д-р Т. Домченко з Міннесотського університету, теперішня президентка ААТСЕЕЛ, яка склала проф. Рудницькому подяку за його слово.

День у пошану педагогів-сеньйорів

Календар імпрез у кожному більшому скупченні української громади, є завжди заповнений, а то й переповнений різними імпрезами: державні річниці, парафіяльні свята, ювілеї, наукові конференції, імпрези окремих організацій, мистецькі виставки і т.п. дають свідоцтво живучости української громади, високий культурний рівень, а головно бажання передати молодшому поколінню усе те, що дороге українцям. Деякі імпрези рік-річно повторюються, а деякі організуються раз на десятки літ. До такої небуденної, а краще сказати — єдиної на терені ЗСА, була імпреза в честь українських педагогів-сеньйорів у Чікаґо. Організатором імпрези була Українська Учительська Громада, яка провадила протягом 29 літ найбільшу в діяспорі українознавчу школу.

За цей довгий час гурт висококваліфікованих педагогів, передав молоді своє глибоке знання, свою любов до України, до рідного слова, що й залишило незатерту печать у душах молоді, яка вже стала на зміну тих, що знемоглись у дальшій праці для української справи. На жаль — не всі були приявні. Деякі відійшли у вічність по заслужену нагороду за свій труд.

В імпрезі взяли участь священики, сестри, ЧСВВ, представники організацій та численна українська громада.

Зустріч відкрила голова Учительської Громади Ю. Назаркевич і передала ведення п. Я. Орищукові — вчителеві вищих курсів українознавчої школи. Парох катедрального храму о. прелат П. Леськів перевів молитву й поблагословив обідню „трапезу".

По обіді, слово про достойних педагогів-сеньйорів, виголосив голова УККА д-р Мирослав Харкевич, підкреслюючи найбільш важливу ролю педагога-виховника у житті народів. Промова д-ра М. Харкевича була повна пошани й признання до тих, що своєю працею дають ґранітні підстави у розбудову культурних народів. Хор емеритів при катедральному храмі св. О. Николая відспівав кілька пісень під диригентурою проф. В. Шутя, при акомпаньяменті п-ні Шуть. Ансамбль бандуристів при православному соборі св. Володимира, у складі: Василь Деркач — керівник, Ляля Кочман, Катя Косик, Наталка Кохно і Тарас Кохно по-мистецьки виконали три музичні твори, а проф. Стефанія Чушак з глибоким відчуттям виголосила поему І. Франка „Святвечірня Казка".

Привіт від Владики Ярослава Ґабра, прийнято гучними оплесками, як і ряд інших привітів від українських установ та організацій.

Незабутню зустріч закінчено молитвою.

Н.Н.

У Міжнародний Рік Дитини

На закінчення Року Дитини, який був проголошений Організацією Об'єднаних Націй, та солідаризуючись з нею, — Світовим Конґресом Вільних Українців — Молодший відділ Української Православної Ліґи при церкві Святого Вознесення у Мейплвуді, Н.Дж., вирішив присвятити день 16-го грудня м.р. не лише тим дітям, які в умовах американського добробуту можуть спокійно: рости, розвиватися та творити і знаходити собі, відома річ, з батьками — сенс життя, але й тим дітям, тисячі яких загинули в умовах тоталітарного режиму від страшного штучного голоду в 1932-1933 роках.

Тож на їхнє прохання (дорадниця групи, солістка Церковного Хору Раїса Дідов-Волуйчик), 16-го грудня, після Служби Божої, при наявності великої кількости парафіян, гостей і молоді, о. Іван відправив Панахиду по всіх дітях, які загинули в ті страшні роки.

Після Панахиди, в парафіяльній залі, відбулися сходини і поминальна перекуска, що її підготовили члени Молодечого відділу Української Православної Ліґи, та на яких були: парафіяни, гості з інших церков, молодь та зокрема ті живі очевидці, тієї жахливої і небувалої події в світі — штучного голоду, які переносили те страхіття, і не в одного з яких померли члени родини: діти, батьки, сестри чи брати.

Жалібні сходини відкрила: Ліса Одачук — голова Ліґи в англійській мові, Ганнуся Почтар — секретарка відділу в українській мові. Коротеньку доповідь про ту трагічну подію, що сталася 46 років тому на рідній українській землі і поза нею виголосила член Ліґи Н. Кирейко, а в англійській мові Д. Вікли. Більш ширше слово сказала, дорадниця Раїса Волуйчик, підкресливши, що всі вони спільно на своїх зборах з участю настоятеля о. Івана рішили в Рік Дитини вшанувати пам'ять усіх тих дітей, які загинули голодовою смертю в 1932-1933 рр.

Спогад про ті страшні роки, які обездолили українське село, знищивши коло 7 мільйонів українських селян, склав К.С., який в той час працював учителем в одному із сел на Полтавщині.

З почуттям великої жалоби по померших від голоду дітях, були глибоко вражені всі присутні на залі, і з певністю можна сказати, що біль і жаль по них і одноразово злоба і ненависть до тієї системи, що умертвила їх, в той час, коли Україна мала досить хліба — зостанеться в них раз і назавжди.

На закінчення о. Іван подякував сердечно молоді за їхню працю і прочитав молитву „ За Україну", а всі присутні відспівали: „Вічная пам'ять".

К. Степовий

Із життя 93-го Відділу СУА в Гартфорді

1979 рік у житті 93-го Відділу і цілої нашої Округи був багатий у дві важні події. Перша — це Зустріч з п-ні Надією Світличною, а друга — це відзначення 35-ліття журналу „Наше життя"

Пані Надія Світлична загостила до Гартфорду 6-го травня м.р. Над підготовою зустрічі працювали всі Відділи, що входять в Округу Нова Англія, себто Відділи з Бріджпорту і Гартфорду. Господарями зустрічі були два Відділи з Гартфорду: 93-ий і 106-ий.

Заступниця голови Окружної Управи п-ні Галина Воскобійник приготовила зустріч пані Надії з кореспонденткою місцевого часопису „Гартфорд Керант". Перекладачем під час інтерв'ю була п-ні Марта Скорупська. Наступного дня інтерв'ю поміщено у згаданім часописі.

Заля Української Католицької Школи була виповнена вщерть публікою, коли увійшла пані Надія. Її привітали голова Відділів Округи хлібом і сіллю, а двоє маленьких дітей із Світлички китицею квітів. Після відкриття зустрічі — заступниця редактора журналу „Сучасність" п-ні Марта Скорупська сказала слово про Надію Світличну, про свої зустрічі з нею під час подорожі по Україні. Цікава, тепла розповідь пані Скорупської полонила слухачів. Пані Надія коротко зупинилась у своїй розповіді над життям і настроями серед дисидентів, а довго і радо давала вичерпні відповіді на численні питання слухачів. Вечір збагатила трійка „Черемшина", що виступала у прегарних народних одягах зі збірки п-ні Лесі Крупи.

35-ліття журналу „Наше Життя", 93-ій і 106-ий Відділи відзначили 30-го вересня м.р. Тоді була гостею пані Уляна Любович — редактор журналу „Наше Життя". У своїй доповіді пані редактор подала перегляд наших жіночих видань-часописів і журналів від початку по сьогоднішній день.

На цьому вечорі теж наша „Черемшина" розважала нас своїм співом. Пані Леся Крупа перевела показ деяких зразків нашого народного одягу і показала применення вишивки до модерного одягу.

Програму вечора перевела п-ні Галина Воскобійник — членка 106-го Відділу. Рівночасно відбулася виставка видань СУА, що її приготовили пані Мирослава Солук і Ірина Скочдополь.

І.С.

Великий розголос...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

точно похована концепція американського ізоляціонізму... Те, що робиться в Афганістані, почалося дуже давно. Так само боровся проти комуністичної аґресії український народ, Угорщина, Чехо-Словаччина та інші. Ми повинні тепер мобілізувати світову опінію, мобілізувати Америку настільки, щоб у Афганістані не повторилися наші трагедії!"

Запрошений до слова, проф. В. Мороз виголосив промову, що її афганські демонстранти часто переривали оплесками і вигуками: „Смерть Москві! Геть Росію! Смерть Брежнєву! Аллах переможе!"

У промові проф. В. Мороз наголосив, що „Афганістанові потрібні ракети, а не декларації ОН" та що „Те, що діється в Афганістані — це принципова битва за саму основу людини... У СССР є також ісламські народи. Москва грається з вогнем".

„Кілька місяців тому я закликав Америку не продавати пшениці СССР, бойкотувати Московську Олімпіяду. Мене багато хто називав смішним. Тепер про це говорять всі, включно з президентом Картером. Тепер уже не до сміху навіть Америці. Америка вже прокидається з довгого детантського сну і повертається до реалізму. Фінансисти не можуть змінити твердого курсу Америки, і ми повинні цей курс підтримувати. Москва не питає нікого, чи може ввести свої війська — чому має запитувати Америка? Вперше світова опінія повернута виразно проти Москви — ми мусимо використати цю ситуацію в ім'я вільної України, вільного Афганістану та багатьох інших народів!"

Після промов кількох афганців демонстранти спалили червоний прапор, під вигуки: „Смерть Москві, смерть комунізмові!" Із цими вигуками довга колона перейшла вулицями Ню Йорку до 67-ої вулиці, при чому на чолі демонстрантів маяли афганські і українські прапори. Тут вони приєдналися до демонстрантів, прихильників АБН, із прапорами Литви, Естонії, вільної Німеччини, Угорщини, вільної Куби та ін. Серед українців було багато сумівської молоді із Пассейку, Ірвінґтону, Йонкерсу, Ню Йорку, яка роздавала летючки в обороні Юрія Шухевича та голосними вигуками підтримувала афганських борців за свободу.

Цією частиною збірної демонстрації провадив голова Міжнародного ПАБНА ред. Пітер Войтінас (Литва), який спершу зачитав заяву з обвинуваченням Росії в аґресії на різні народи, в тому на Афганістан, що її написав д-р Микола Чировський. Після відспівання американського гимну виступали різні промовці — речники вільного Афганістану, між ними й дівчина із Союзу Борців за Свободу Афганістану, представники ПАБНА, члени АБН, від імени різних поневолених країн. Промовець Льмер Йонуссі закликав Америку допомогти в боротьбі за вільний Афганістан та визволення інших поневолених народів, вимагав негайного припинення будь-яких обмінів і торгівлі з СССР, бойкоту Олімпіяди в Москві, а зброї для повстанців у Афганістані. Промовець Тибор Островички сказав, що в 1956 році на вулицях Будапешту був Афганістан, а тепер совєтські війська знову концентруються і біля Пакістану-Ірану, і біля Юґославії.

Демонстрація закінчилась спаленням прапора СССР, — співом українського національного гимну та спільним скандуванням гасла „Смерть Москві, смерть комунізмові!"

Демонстрантів супроводжали масові поліційні сили. Ця демонстрація символізувала світову мобілізацію антикомуністичних сил.

„Молода Думка" на Різдвяному Фестивалі в Ню Йорку

На запрошення міста Ню Йорку, танцюристи „Молодої Думки" під керівництвом Роми Прийми-Богачевської виступили в неділю, 16-го грудня ц.р. на Різдвяному Фестивалі на П'ятій евеню.

Українські танцюристи виконали два танці поміж точками шведського дівочого хору і жидівського танцювального квартету.

Наталка Лазірко дуже гарно представила публіці наших танцюристів і розповіла про танці „Гуцулку" і „Метелицю", що були в програмі виступу. Бадьорий вигляд танцюристів у барвистних народних одягах притягнув до себе увагу численної вибагливої публіки, яка їх сердечно привітала оплесками, подивляла по-мистецьки виконані танці, а на закінчення нагородила наших юних танцюристів рясними оплесками. Цим же самим можна ствердити, що українське танцювальне мистецтво, у виконанні трьох хлопців і шести дівчат найкраще подобалось публіці П'ятої евеню.

„Молода Думка" включила у свою діяльність і народні українські танці, щоб мати більш різноманітну програму, та щоб краще репрезентувати українське мистецтво на міських, стейтових фестивалях перед неукраїнською публікою. Метою „Молодої Думки" є плекати українське співоче і танцювальне мистецтво і для цього вона одержує фінансову допомогу від Мистецької Ради Нюйоркського стейту, одначе долярова кількість тієї допомоги є залежна від пожертв на „Молоду Думку" від громади.

Н.Н.

Союз Українок у Маямі влаштував різдвяну імпрезу

Як рік щорічно, так і минулого року 17-ий Відділ СУА в Маямі, Фльорида, після своїх плідних, шумних, повних емоцій і плянів Загальних Зборів урядили для своїх членкинь, їхніх родин і запрошених гостей, в елеґантнім готелю бенкет, де крім споживання страв відбувається розривкова імпреза зі співучастю хору, гри на фортепіяні, деклямацій і промови. Рівночасно є це своєрідна передсвяточна і Новорічна імпреза, де прощається минулорічну Управу і вітається новообрану.

Минулорічний бенкет, зорганізований організаційною референткою п. Л. Візняк, відбувся 8-го грудня м.р. у середмісті, в готелі Колюмбус, у точно означених полудневих годинах, у взірцевім порядку із замітною здисциплінованістю. Новообрана голова 17-го Відділу СУА Софія Кучкуда, відкрила Свято коротким словом і традиційною колядою „Бог Предвічний". Дальший провід вона передала в енерґійні руки Ірини Ракуш, яка привітавши членкинь і гостей, побажала весело забавлятись у свобідній, дружній атмосфері.

Після вечері голова Відділу виголосила гарний, переплітуваний віршами доклад про значіння Різдва Христового в Україні. Своєю доповіддю вона перенесла нас на часок у наші рідні сторони, в чарівну країну сніжного, зимового Свят-Вечора, надхненного святістю різдвяної містерії і побожною вірою наших рідних у Божественність Спаителя.

З черги І. Ракуш виголосила різдвяну поезію Р. Завадовича: „Перша зірка". Потім вона передала від минулорічної Управи, символічний молоток влади, новообраній голові Відділу і представила за головним столом новообрану Управу, познайомивши з ними всіх присутніх, та вказавши на суспільну працю і їхні заслуги.

Після перерви відбувся концерт колядок хору 17-го СУА „Весеслка" під управою Ольги Павлової, при акомпаньяменті фортепіяну знаного піяніста, професора університету в Маямі, мґра Богдана Сперкача.

Вкінці знана зі своїх поезій в англійській мові Ольга Кадучок, виголосила свій власний патріотичний вірш про значіння української традиції, а в першій мірі різдвяних звичаїв, для збереження поколінь, натякаючи на власні переживання Різдвяних Свят, які передала своїм дітям, а які тепер передають її внукам. Хоч не говоримо по-українськи, але відчуваємо красу і значіння помісности нашої церкви і її ролю у вихованню і здержанню при своїм, грядучих поколінь, — поетка закінчила свій чудовий вірш.

Після цього п. І. Ракуш подякувала усім за участь у цім гарнім бенкеті і колядою „Слава Богу заспіваймо", — закінчила імпрезу.

Союзянки ще довго не розходились домів і обговорювали виступ свого хору „Веселка", на міжнароднім Різдвянім Фестивалі. 17-ий Відділ СУА в Маямі є знаний зі своєї жертвенної праці і між не-українцями уряджуванням на міжнародному форумі виставок нашого мистецтва, танку і пісні, за що не раз він одержував перші нагороди, а також за свою участь у міжнародних різдвяних імпрезах, базарах, демонстраціях і протестах проти переслідування і русифікації Москвою нашого народу. За свою жертвенну працю цей Відділ, втішається загальним признанням і симпатією і серед не-українців та вносить в українську громаду в Маямі зрівноваження, спокій і мир. Він потрапив виховати своїх членкинь до тієї міри, що вже дві із їхніх рядів записали майже увесь дорібок свого життя в сумі понад 60 тисяч дол. на місцевий Відділ СУА й інші національні цілі.

Відрадним явищем є і це, що новообрана Управа рішила — в порозумінні із представництвом Т-ва „Софія" і Патріяршого Фонду — включитися до спільної акції за наше релігійне і національне поєднання у підготові до 1000-ліття хрещення Русі-України і за один, соборний, український Патріярхат.

Т.В.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЯРОСЛАВ КОЗЛОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 172 ім. Івана Франка в Виппані, Н. Дж., помер (згинув) на 53-му р. життя. Нар. 1926 р.; членом УНС став у 1971 р. Залишив у смутку дружину Катерину, дочки — Кетлін, Наталію і Джон Дейвіс. Похорон відбувся на цвинтарі Рест Ленд, Іст Гановер, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Осадчук, секр.

МИКОЛА ПИЛЬ, член УНС Відд. 45 Т-ва Любов у Філядельфії, Па., помер 28 листопада 1979 р. на 67-му р. життя. Нар. 1912 р. в Стрию, Україна. Залишив у смутку брата Михайла.

Вічна Йому Пам'ять!
Микола Пришляк, секр.

МИХАЙЛО МОНДАК, член УНС Відд. 409 св. Івана в Санмор, Па., помер 9 листопада 1979 р. на 24-му р. життя. Нар. 1895 р. в Чехословаччині; членом УНС став 1938 р. Залишив у смутку синів: Михайла, Стефана, Евгена; дочки: Анну, Долорес, Ірену, Марію і Юлію. Похорон відбувся на цвинтарі св. Михаїла в Санмор, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Г. Воланд, секр.

МИХАЙЛО МАТІШИН, член УНС, Відд. 336 Т-ва Сокіл в Клівленді, Огайо, помер 18 листопада 1979 р. на 90-му р. життя. Нар. 1888 р. в Сушиці Великій, Старий Самбір; членом УНС став 1923-го року. Залишив у смутку дочки: Стефанію, Одарку і Славку, сина Романа та двоє внуків і 7 правнуків. Похорон відбувся 21 листопада 1979 р. на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Володимир Стригун, секр.

КАТЕРИНА ВАЦИК, членка УНС Відд. 192 Т-ва Запорозька Січ в Геркімер, Ню Йорк, померла 2 грудня 1979 р. на 85-му р. життя. Нар. 1894 р. в с. Явче, Івано-Франківська обл., Україна; членкою УНС стала 1938 р. Залишила у смутку дві дочки: Анну і Марію, двох синів: Михайла і Стефана, 7 внуків і 3 правнуків, сестру і родину братів на Україні. Похорон відбувся 5-го грудня на цвинтарі св. Марії у Геркімер, Ню Йорк.

Вічна Їй Пам'ять!
Яр. Сенишин, секр.

ІРЕНА ДОБРОВОЛЬСЬКА, членка УНС Відд. 375 ім. Д. Вітовського у Філядельфії, Па., померла 11 листопада 1979 р. на 52-му році життя. Нар. 1927 р. в Жовкві, Україна; членкою УНС стала 1970 р. Залишила у смутку чоловіка Ярослава. Похорон відбувся 1 грудня 1979 р. на цвинтарі св. Марії в Абінґтон, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Петро Тарнавський, секр.

ІВАН ПЕРЧИК, член УНС Відд. 94 ім. Маркіяна Шашкевича в Гемтремк, помер 14 листопада 1979 р. на 72-му р. життя. Нар. 1907 р. в Україні. Залишив у смутку брата Антона та сестри: Анастазію, Параску і Маґду. Похорон відбувся 17-го листопада 1979 р. на цвинтарі Мт. Олівет в Детройті, Міч.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман Татарський, секр.

ДАМЯН БРИКОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 385 Т-ва Запорозька Січ в Міннеаполіс, Мінн., помер на 67-му р. життя. Нар. 1913 р. в Гологорах, пов. Золочів, Україна; членом УНС став у 1963 р. Залишив у смутку дружину Катерину та дітей: Стефана, Софію, Михайла, Петра і Анну. Похорон відбувся 14 грудня 1979 р. на цвинтарі св. Марії в Міннеаполіс.

Вічна Йому Пам'ять!
Яр. Карпяк, секр.

ТЕОДОЗІЯ СВЕНТКОВСЬКА, членка УНС Відд. 481 ім. Івана Франка в Карнеґі, померла 26 грудня 1979 р. на 90-му р. життя. Нар. 1889 р. в Угорщині (Австрія); членкою УНС стала у 1941 р. Залишила у смутку дочки Су, Анну і Евелин, 7 внуків, 10 правнуків і 1 праправнука. Похорон відбувся 29 грудня 1979 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Карнеґі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Гелен Возняк, секр.

МІЛТОН Р. ЛЮСТЕР, член УНС Відд. 37 Т-ва Любов в Елізабет, Н. Дж., помер 1 січня 1980 р. на 70-му р. життя. Нар. 1911 р. в Елізабет, Н. Дж.; членом УНС став у 1962 р. Залишив у смутку дружину Ольгу, дочку Ольгу та 3 внуків. Похорон відбувся 3 січня 1980 р. на цвинтарі Локуст Гілл в Довер, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Анна Гнатюк, секр.

МАРІЯ РЕВТ, членка УНС Відд. 120 св. Миколая в Аліквіппа, Па., померла 16 грудня 1979 р. на 83-му р. життя. Нар. 1896 р. в Україні; членкою УНС стала у 1934 р. Залишила у смутку сина Михайла; дочки: Ольгу, Гелену і Анну, 12 внуків і 2 правнуків. Похорон відбувся 19 грудня 1979 р. на цвинтарі Мт. Олівет в Аліквіппа, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Ени Рефт, секр.

ЙОСИФ С. РОМАНИК, член УНС Відд. 331 в Мілвілл, Н. Дж., помер 15 грудня 1979 р. на 53-му р. життя. Членом УНС став 1927 р. Залишив у смутку дружину Марію, синів Рональда, Робіна-Ентоні, дочку Христину, батька Антона, сестри: Галину, Анну й Павлину та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 18 грудня 1979 р. на цвинтарі св. Миколая у Мілвілл, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ІНЖ. БОГДАН БІЛИНСЬКИЙ, член УНС Відд. 379 Б-ва св. Юрія в Чікаґо, помер 29 листопада 1979 р. на 82-му р. життя. Нар. в Пчани, пов. Жидачів, Україна; членом УНС став 1949 р. Залишив у смутку дружину Анну, синів — Ігоря і Олега та 6 внуків. Похорон відбувся 3 грудня 1979 р. на цвинтарі св. Миколая в Чікаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Михайло Семків, секр.

МИХАЙЛО БРИҐІДИР, член УНС Відд. 130 св. Володимира в Ню Йорку, помер 8 грудня 1979 р. на 62-му р. життя. Нар. 1917 р. в Нюарку, Н. Дж.; членом УНС став 1935 р. Залишив у смутку дружину Розу, дочку Керол і матір Анну. Похорон відбувся 11 грудня 1979 р. Фреш Понд Крематори у Мідл Вілледж, Квінс, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Ю. Юрків, секр.

ЕВА МУРИНЕЦЬ, членка УНС Відд. 495 Т-ва Пласт у Вінніпеґу, Канада, померла 28-го жовтня 1979 р. на 63-му р. життя. Нар. 1917 р. в Городку біля Львова, в Україні; членкою УНС стала 1960 р. Залишила у смутку чоловіка Андрія, дві дочки: Олександру та Марійку і 6 внуків. Похорон відбувся на цвинтарі св. Михаїла в Едмонтоні, Альберта.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ІВАН ШЕМБЕРКО, член УНС, Відд. 327 Т-ва Запорозька Січ в Гемпстед, Н. Й., помер 22 серпня 1979 р. на 67-му р. життя; членом УНС став у 1928 р. Залишив у смутку рідних Феді і Михайла. Похорон відбувся на цвинтарі Вестловн Меморіял Парк в Едмонтоні, Канада.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

МАРІЯ ЩЕРБА, членка УНС Відд. 127 св. Миколая в Боффало, Н. Й., померла 17 грудня 1979 р. на 74-му р. життя. Нар. 1905 р. в Україні; членкою УНС стала у 1951 р. Залишила у смутку сина Івана і троє внуків. Похорон відбувся 20 грудня 1979 р. на цвинтарі Мт. Кальвари в Чіктоваґа, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Мері А. Гаравус, секр.